

دلور دلور و درندز

صادق نیک پور - مترجم: سید علی

و شمارت و باب قلم

Vardavar and Drndarach
Sadegh Nikpour – Mozghan Dastfal
Arbab Ghalam Publish

Հարդավար և Տրնդար

وارداوار و درندز
 نویسنده: صادق نیکپور مژگان دستفال
 با حمایت آموزشگاه فنی حرفه‌ای کاروکاوش

ISBN
978-600-8368-59-5

ناشر: ارباب قلم
 طراح جلد: مؤسسه تحقیقات کاروکاوش

چاپ اول: ۱۳۹۷

تیراژ: ۱۰۰۰

صدها آموزشگاه فنی حرفه‌ای کاروکاوش

کد ملی: ۰۹۱۲۰۳۳۲۹۹۷ = ۸۸۸۹۴۸۳۹

تهران - کریمخان زند خ ویلاخ اراک پ ۷۲ واحد ۷ کد پستی ۱۵۹۸۹۴۳۳۱۸
 arbabghalampublish@gmail.com ** Instagram: arbabghalampublish

Nikpour, Sadegh - ۱۳۴۵ -	نیکپور، صادق	سرشناسه
وارداوار و درندز/صادق نیکپور، مژگان دستفال.	عنوان و نام پدیدآور	
تهران: ارباب قلم، ۱۳۹۷.	مشخصات نشر	
۱۱ ص.	مشخصات ظاهری	
978-600-8368-59-5	شابک	
فنی	وضعیت فهرست نویسی	
ارامنه -- ایران -- : مراسم مذهبی	موضوع	
Armenian Rites and ceremonies	موضوع	
دستفال، مژگان، ۱۳۴۹ -	شناسه افزوده	
Dastfal, Mozghan	شناسه افزوده	
آموزشگاه فنی حرفه‌ای کار و کاوش	شناسه افزوده	
۱۳۹۷ ۴ الف / DSRv۲	رده بندی کنگره	
۹۵۵ / ۹۷۲	رده بندی دیویی	
۵۲۸۱۳۸۶	شماره کتابشناسی ملی	

پخش انتشارات سوفیا سوشیا ۰۹۱۲۶۱۶۶۵۷۵ = ۸۸۹۱۶۸۳۰

فهرست

۵	فهرست
۷	مقدمه
۱۱	۱ واردآوار
۱۲	واردآوار: نام‌های مختلف
۱۳	ریشه واردآوار
۲۰	زمان جشن واردآوار: ریشه‌ها
۲۴	گل آستیک در واردآوار
۳۰	آب در جشن واردآوار
۳۲	درخشندگی سیما در واردآوار
۳۶	تیر و آب
۴۰	تیر و جشن تیرگان
۴۶	تیرگان و آفرینش آب
۴۹	۲ دیاراندآراج
۵۰	نام‌های مختلف
۵۱	روایت‌های دیاراندآراج
۵۷	روایت مذهبی دیاراندآراج
۶۱	روایت اساطیری دیاراندآراج
۶۸	فلسفه وجودی دیاراندآراج

- ۷۱ اجرای مذهبی دیاراند آراج
- ۷۲ زمان درندز
- ۷۳ جشن چهل روزگی عیسی
- ۷۶ جشن پیشوازی خدایگان
- ۷۷ تطور دیاراند آراج
- ۸۶ سده و دیاراند آراج
- ۸۷ بخیند در دیاراند آراج
- ۹۰ خونچا درندز
- ۹۲ آب و آتش ارمنی
- ۹۳ سر و سر در وارد اوار و درندز
- ۹۴ همپاری آب و آتش
- ۹۶ تعادل شی و وارد اوار درندز
- ۹۹ آتش زنانه در درندز
- ۱۰۰ بی شکلی آب و اعتدال آتش
- ۱۰۲ شکرگزاری وارد اوار و درندز
- ۱۰۳ رمز آب
- ۱۰۴ رمز آتش
- ۱۰۴ جادوی منطقی آب و آتش
- ۱۰۶ نقش اجتماعی وارد اوار و درندز
- ۱۰۷ وارد اوار و درندز در کلیسای اجتماعی
- ۱۱۲ *Varanar and Drndrach*

Vardavar and Drndarach Վարդավառ և Ծրնդեղ

مقدمه

ارداووار و درندار دو آیین بسیار مهم و هویتی ارمنی از میان آیین‌ها و جشن‌های ارمنیان است.^۱

هر چند برخی از ارمنیان از نظر اعتقادات مذهبی دین ارمنی ندارند و باز هم هر چند گاه مناسباتی خرد، در کلیسای ارمنی بروز نمود اما ارمنیان یک هویت واحد و جردی را همه جانبه حفظ نمودند و در فرهنگ ارمنی هویت ملی جای ز هویت مذهبی نیست و هر نوع تلاش و کارکرد هویت‌شناسی و باور فرهنگی ارمنی آمیزه کامل بین ساختارها و باورهای ملی و مذهبی را با هم نشان می‌کند.

مبلغان کلیسای ارمنی و مبلغان ملیت ارمنی یکی هستند و در دو مسیر متفاوت یا متعارض گام بر نمی‌دارند و این نوع نگرش و جهان‌بینی همراهی دینی و ملی در میان ملت ارمنی با ارمنی‌گری که هر باور و آیینی از انحصارهای هویت‌یابی ملیت ارمنی است.

ارمنیان در کنار گیلکان، لرها، لک‌ها، کردها و سیستانی‌ها یکی از مردمانی هستند که بیش از آنها بسیاری از واژگان کهن ایرانی را از دوران‌های پهلوی و اشکانی و ساسانی و نیز بسیار سنن و آیین‌ها را از دوران پیوندهای ریشه‌ای ایرانی خود و باز هم بسیار مفاهیم را از دوران مهری و میترایی ایران حفظ نمودند. دو آیین کهن ایرانی در جهان‌بینی ارمنی اثر گذاشتند. اول و از همه بیشتر

^۱ آیین‌های ایرانی ارمنی Armenian Persian Rites

کیش مهر و در مراتب کمتر نگرش مانویت که روزگاری جهانی شدند و هر دو ریشه نوعی عرفان را در جهان پی ریختند بیش از همه با نگرش های هویتی ارمنیان پیوند دارند. آثار اعتقادات عرفانی کیش مهر ایران باستان در دوران پیوندهای آریایی باستان آنان هنوز در بسیاری از مناسک ارمنیان هویدا است و در مورادی حتی بیش از دیگران مانند وارداواری و درندز خودنمایی می کنند و آنچه سبب بقای آنها و همراهی با ارمنیان گردید مبتنی بر علایق و پیوندهای کهن عرفانی ارمنی بدون هر نگرش مذهبی و دینی است.

این نگرش استقلال آرمیزه کردن و هویت دادن ارمنی مبتنی بر باور هویتی ارمنی منجر به این می گردد که بگوییم این ارمنیان نبودند که دین خود را تغییر دادند، این ریشیان بودند که شجاعانه دین را همانند اسطوره ها تغییر دادند و کزاف نیست اگر بگوییم تنها صاحبان و معتقدان به هویت خودی هستند که توانستند هم باورها و حتی اساطیر را در ورژن اختصاصی ارمنی بازآفرینی نمایند و ملت بودن خود را به خود و جهان بنمایانند.

در صفحات مختصر این نوشتار سعی داریم به اسطوار نوع نگرش به دو عنصر بنیادی هستی و اعتقادی ارمنی یعنی آب و آتش را در دو آیین مقدس و ملی ارمنی وارداواری و درندز که تأثیر فرهنگی و اجتماعی عمیقی دارد و به طور کامل در ساختار ورزش های فرهنگی ارمنی منعکس می گردند مرور کنیم.

^۱ درباره مفهوم ورزش های فرهنگی رجوع به کتاب ورزش های فرهنگی صادق نیک پور

ارمنیان خود ورزیدگی فرهنگی را با آیین‌های خود مانند واردواوار و درندز به طور دایم تمرین کردند و ادامه دادند و توانستند نشان دهند که مشارکت اجتماعی و خرد جمعی در این ممارست‌های ورزیدگی فرهنگی چگونه رشد و وحدت ارمنیان را سبب شد و بهترین پابلیت طبیعی تاثیر ورزش‌های فرهنگی ارمنی را در مقابل محققان فلسفی، اجتماعی و فرهنگی قرار دادند.

مژگان دستفال - صادق نیک‌پور

تهران اردیبهشت ۱۳۹۷

به تابستان شود به بهار

خرام گل به گل خرمن به خرمن

به هنگام خزان آید به ایخا

کند در جنت به جیر پرواز

زمستانش به بردع میل چیر است

که بردع را هوا فک بردع است

چهارش فصل ازینسان در شمار است

به هر فصلی هوایش اختیار است

نفس یک یک به شادی می‌شمارد

جهان خوش خوش به بازی می‌گذارد

نظامی گنجوی

خسرو و شیرین